

Beproefde formules, gedurfde experimenten

Sterk sociaal werk samen met zorg, wonen en andere partners

Succesvol samenwerken begint bij de chemie tussen mensen

Van recht op zorg naar recht op gezondheid. Dat is de beweging waar het kabinet op inzet met het [Integraal Zorg Akkoord \(IZA\)](#), het [Gezond en Actief Leven Akkoord \(GALA\)](#) en het programma [Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen \(WOZO\)](#). Doel is een samenleving waarin preventie en kwaliteit van leven vooropstaan, zodat mensen langer vitaal blijven en we de zorg toegankelijk en betaalbaar houden.

De focus van de akkoorden verschilt, maar alle drie streven ze naar verbetering van de bestaanszekerheid en een sterke sociale basis. Dit geldt trouwens ook voor het Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid, de herziene Participatiewet, de Hervormingsagenda Jeugd en de Aanpak geldzorgen, armoede en schulden. Er is dus werk aan de winkel in het sociaal domein! We moeten de zorg en ondersteuning veel dichterbij de burger organiseren. En gemeenschappen en netwerken in wijken en buurten verder versterken.

Het accent verschuift naar het vergroten van veerkracht en het ‘empoweren’ van bewoners en buurten. Logisch dus dat sociaal werk in alle akkoorden en programma’s aan bod komt. In het IZA gaat het dan bijvoorbeeld over de wisselwerking tussen huisartsen, ggz en sociaal werk. Het WOZO-programma verwacht een samenspel tussen zorg en welzijn bij de ondersteuning van thuiswonende ouderen en hun mantelzorgers. En binnen GALA gaat het over thema’s als sterke gemeenschappen en het terugdringen van gezondheidsachterstanden. Dit raakt de kern van wat sociaal werk beoogt.

De opgaven waar we voor staan, zijn complex en veelomvattend. We moeten de handen ineenslaan: met gemeenten, zorgpartijen, woningcorporaties en andere partners binnen en buiten het sociaal domein. De zorgakkoorden zijn misschien niet perfect, maar geven nu wel dat extra zetje om integraal en meer in netwerken samen te werken – ook al zijn de wetten, regels en wijze van bekostiging hier nog niet op ingericht. Ieders expertise is een onmisbaar element. En als we het in Nederland beter voor elkaar willen krijgen, moeten we tussen die elementen verbindingen tot stand brengen.

Het is niet altijd eenvoudig om die verbinding te maken. Vandaar deze ideeën bundel. Hierin delen we praktische tips en handvatten om tot goede gesprekken en duurzame samenwerking te komen. En inspireren we je met goede voorbeelden vanuit de praktijk, want er gebeurt al zo veel moois!

In het [Integraal Zorg Akkoord \(IZA\)](#) hebben zorgpartijen, zorgverzekeraars en de VNG afspraken gemaakt over de kwaliteit, toegankelijkheid en betaalbaarheid van de zorg.

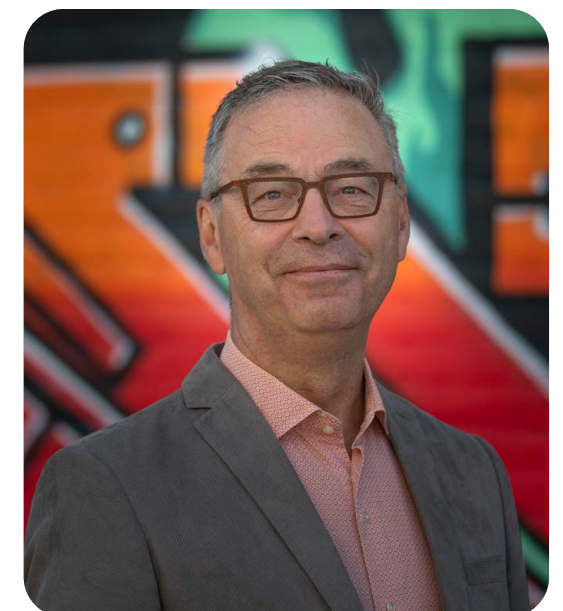
Het [Gezond en Actief Leven Akkoord \(GALA\)](#) streeft naar een bevolking in 2040 met vitale bewoners in een gezonde leefomgeving en met een sterke sociale basis.

Doel van [Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen \(WOZO\)](#) is dat de ouderenzorg ook in de toekomst past bij wat ouderen willen en wat (goed) kan worden georganiseerd.

Zo worden er gezamenlijke proposities ontwikkeld, zoals in [Almere](#), en nieuwe concepten uitgetest om de samenwerking te stroomlijnen, zoals in [Nijmegen](#). Er worden systemen bedacht om dit te faciliteren, zoals in [Bunschoten](#) en [Vijfheerenlanden](#). Sommige initiatieven hebben hun waarde ruimschoots bewezen, zoals in [Assen](#) en [Rotterdam](#), andere zitten nog in de pioniersfase, zoals in [Veghel](#) en [Amstelland](#). Dit verklaart ook de titel van deze ideeën bundel: ‘Beproefde formules, gedurfde experimenten’. Met een knipoog naar de scheikunde, want we zoeken samen de beste oplossing voor bewoners, met wijken en buurten als laboratorium.

We hopen dat de verhalen je op ideeën brengen. Benut deze vooral ook in je contacten met gemeenten, zorgpartijen en zorgkantoren om aan te geven wat de kracht is van sociaal werk. Wil je meer weten? Benader dan gerust de contactpersonen bij de voorbeelden. Succesvol samenwerken begint tenslotte bij de chemie tussen mensen.

Lex Staal
directeur-bestuurder
Sociaal Werk Nederland

Inspirerende praktijkvoorbeelden

<p>Naam initiatief Sociaalwerkorganisatie Plaats, Provincie RELEVANTE AKKOORDEN <i>Klik op de zeshoek om naar het initiatief te gaan</i></p>	<p>Methodiek voor zorgzame gemeenschappen ContourdeTwern Tilburg, Noord-Brabant WOZO</p> <p>p4</p>	<p>Lang Leven Thuisflats Combiwel Buurtwerk Amsterdam, Noord-Holland WOZO</p> <p>p6</p>	<p>Wijkcentrum De Roef Zorgdat Harderwijk, Gelderland IZA, GALA</p> <p>p7</p>	<p>Abtswoude Bloeit Delft, Zuid-Holland IZA, WOZO, GALA</p> <p>p9</p>	<p>WachtKracht WerV (Dimence Groep) Zwolle en Almelo, Overijssel IZA</p> <p>p10</p>
<p>Herstelacademies in de Wijk Wmo radar Rotterdam, Zuid-Holland IZA</p> <p>p12</p>	<p>Gezamenlijke propositie De Schoor Almere, Flevoland IZA, GALA</p> <p>p13</p>	<p>De Derde Helft DOCK e.a. Utrecht, Utrecht WOZO, GALA</p> <p>p14</p>	<p>Vitaliteitscentrum Welzijn Alblasserdam Alblasserdam, Zuid-Holland WOZO, GALA</p> <p>p16</p>	<p>Steunsysteem NetwerkWijs De Boei Bunschoten, Utrecht IZA, WOZO</p> <p>p18</p>	<p>Rendement Monitor Welzijn BindkrachtVHL Vijfheerenlanden, Utrecht IZA, WOZO, GALA</p> <p>p19</p>
<p>Kind-ouder-wijkvisie Travers Zwolle, Overijssel IZA, GALA</p> <p>p20</p>	<p>Samen thuis Surplus Breda, Noord-Brabant WOZO</p> <p>p23</p>	<p>LeefGoed ONS welzijn Veghel, Noord-Brabant WOZO, GALA</p> <p>p24</p>	<p>Mijn Buurt Assen Vaart Welzijn (Tintengroep) Assen, Drenthe GALA</p> <p>p25</p>	<p>Sociaal Arrangeren Sterker (Lentl) Nijmegen, Gelderland IZA, WOZO</p> <p>p26</p>	<p>Activiteitscoach voor thuiswonende mensen met dementie Participe Amstelland Amstelveen, Noord-Holland WOZO</p> <p>p28</p>

Methodiek voor zorgzame gemeenschappen

Hoe kom je echt in gesprek met bewoners?

Zelf als het kan en thuis als het kan, is het credo van het WOZO-programma. Dit vraagt om zorgzame gemeenschappen, buurten waar senioren zo lang mogelijk zelfstandig wonen en kunnen rekenen op elkaar en professionele zorg. Overall in het land wordt onderzocht hoe je samen zulke gemeenschappen bouwt. In Tilburg zet sociaalwerkorganisatie ContourdeTwern nu concrete stappen, samen met wooncorporaties, zorginstanties én ouderen zelf.

Niet elke buurt of elk dorp heeft actieve, zelfredzame bewonersgroepen. Om wijkbrede initiatieven te ontwikkelen heb je professionele ondersteuning nodig. Voor ContourdeTwern is het dagelijks werk om in wijken en buurten te bouwen aan een sterke sociale basis. “Nu het ook kabinetsbeleid is en het een plaats heeft in de zorgakkoorden, voelen we samen met woningcorporaties, thuiszorginstellingen en andere organisaties nog meer urgentie”, zegt Marlies van Ginneken, staffunctionaris Innovatie & Beleid. “Uiteindelijk spraken we met zeventien Tilburgse partijen af om in verschillende wijken zorgzame gemeenschappen mogelijk te maken.”

De Kwendelhof in de Kruidenbuurt, een combinatie van twee flats, is zo’n gemeenschap. Het is de perfecte locatie, vindt projectleider Sjef van der Klein. “Om een zorgzame gemeenschap van de grond te krijgen, is het slim om klein te beginnen. Deze plek is compact en overzichtelijk. Daarnaast helpt het dat we aanknopingspunten hebben. De buurtondersteuner wees me erop dat in de flats veel ouderen wonen. Later bleek dat ook de woningcorporaties die eigenaar zijn van de Kwendelhof, wilden werken aan het creëren van een gemeenschap.”

Zelf langs de deuren

De eerste vraag die de samenwerkingspartners zich stelden: hoe te beginnen? “Professionals hebben de neiging om vanuit eigen ideeën te werken,” zegt Van Ginneken, “maar van onze sociaal werkers hoorden we dat bewoners goede ideeën hadden. Dat leek ons een mooi startpunt. Met onze partners kozen we voor de Asset Based Community Development (ABCD)-benadering, een beproefde methode om sociale relaties binnen wijken tot stand te brengen. De benadering helpt om van binnenuit te werken: je stelt wijkbewoners en hun talenten en vaardigheden centraal en geeft ze een rol.”

Dat bleek een goede keuze, legt Van der Klein uit. “Een van onze sociaal werkers heeft bewoners gevraagd aan te sluiten. Samen met hen stelden we vragenlijsten op, die zij vervolgens zelf wilden voorleggen aan medebewoners. Daarbij ontstond meteen al de verbinding – precies waar het ons om ging. Zoals een van hen zei: ‘Eerst zag ik alleen voordeuren, nu ken ik de namen en verhalen erachter.’”

Hoge respons

Het onderzoek startte in november 2022. Dat bewoners zelf de deuren langsgingen, heeft volgens Van Ginneken de respons verhoogd. Maar liefst 42 procent van de bewoners deed mee. In april 2023 deelden de partners de onderzoeksresultaten met bewoners. Een belangrijke uitkomst: meer dan 80 procent van de deelnemers wil het liefst oud worden in de Kwendelhof. Mensen zijn tevreden over de voorzieningen rond de flats, maar hebben ook behoefte aan een ontmoetingsruimte. De volgende stap is een actieplan. Ook dat stellen de samenwerkingspartners samen met de bewoners op.

“Eerst zag ik alleen voordeuren, nu ken ik de namen en verhalen erachter”

Bekende obstakels

De samenwerking in Tilburg klinkt als een succesformule. Klopt dat beeld? Van Ginneken: “De neuzen staan zeker dezelfde kant op. Iedereen ziet het belang van snelle actie, en de zorgakkoorden gaven een extra zetje. Dat wil niet zeggen dat alles vanzelf gaat. Ondanks alle goede intenties merk je in de praktijk dat mensen het ‘ernaast’ moeten doen. Soms moeten zij voorrang geven aan vaste taken.”

Daarnaast, zegt Van der Klein, is er het bekende probleem dat elke partner zijn eigen financiering heeft. “Tussen de Wmo, de Wlz en de Zvw staan schotten die het moeilijk maken om oplossingen te financieren die meerdere partners raken. Neem de gewenste ontmoetingsruimte: wie betalen hieraan mee? En hoeveel?”

Commitment en aanjagen

De oplossing die tot nu toe werkt: “Volhouden”, zegt projectleider Van der Klein. “Ik kan het niet mooier maken. Wij hebben een buurtondersteuner die achter de verantwoordelijken blijft aanjagen, net zo lang tot zaken geregeld zijn. Zulke mensen heb je nodig. En geduld, heel veel geduld.”

TIP Tip van Marlies van Ginneken: commitment op bestuurlijk niveau, en regelmatig overleg tussen bestuur en uitvoering. “Loopt die buurtondersteuner bijvoorbeeld tegen obstakels aan, dan bespreekt zij deze met de bestuurders. Die puzzelen vervolgens net zo lang tot ze een oplossing hebben. Of geld.”

Bekijk ook deze [infographic](#) met negen uitgangspunten van de ABCD-aanpak

Meer weten?

Neem contact op met [Marlies van Ginneken](#)

Lang Leven Thuisflats

Bewoners in de lead

Het aantal 75-plussers in Amsterdam zal de komende twintig jaar verdubbelen. In zo'n dichtbebouwde stad ligt nieuwbouw vaak niet voor de hand. Hoe kun je bestaande complexen geschikter maken om ouderen prettig thuis te laten wonen? Welzijnsorganisaties Combiwel en Civic, ouderenzorgorganisaties, woningcorporaties, gemeente en zorgverzekeraar Zilveren Kruis startten in het najaar van 2022 het initiatief Lang Leven Thuisflats, waarin ze samen optrekken met de bewoners.

Het idee is overgewaaid uit Rotterdam, waar in 2021 de eerste Thuisplusflats zijn gestart: seniorencomplexen met dagactiviteiten en zorg dichtbij, waar vitale ouderen wonen én ouderen met een zorgvraag. In Amsterdam worden nu ongeveer zeven bestaande seniorenflats 'opgeplust' met zorgfuncties en meer gemeenschapsactiviteiten. Volgens Carolien de Wit, projectleider in opdracht van Zorggroep Amsterdam Oost, is er in een aantal flats enthousiasme bij de bewoners ("die zien het belang ervan in") en bij de samenwerkingspartners. Maar het is ook onwennig: "We begrijpen elkaars werelden nog niet altijd goed. Het is belangrijk om hier veel tijd aan te besteden."

Bewoners en hun talenten

Tijd en aandacht, dat zijn ook belangrijke elementen bij het laten opbloeien van een gemeenschap. Want hoewel een flat met een actieve bewonersvereniging al snel op stoom kwam, kost het in de andere flats tijd om de samenwerking vorm te geven. Basisgedachte van de Lang Leven Thuisflats is dat ouderen zo lang mogelijk in de eigen woning kunnen blijven wonen. Een belangrijk element daarbij is dat je de sociale opgave collectief oppakt en bewoners en hun talenten in hun

“Dit initiatief lost meerdere vraagstukken op”

kracht zet. Dit gaat verder dan activiteiten organiseren: het is community building, ondersteund door sociaal werk en met de bewoners in de lead. Zij bedenken geen oplossingen voor een individuele bewoner, maar voor iedereen. Denk aan een buurtkamer voor activiteiten, een gezamenlijke keuken om te koken en één zorgaanbieder voor de hele flat. Uitgangspunt is dat goede burens omzien naar elkaar, en dat professionele zorg en ondersteuning nabij zijn als mantelzorg en burenhulp niet meer voldoen.

Duurzame financiering

Met behulp van een subsidie vanuit de Wlz kan er een projectleider, community builder en ondersteuning aan vier flats geboden worden om te leren en te ontwikkelen. Voor duurzame financiering hebben de partners hun hoop gevestigd op het IZA en de transitie middelen. Projectleider De Wit is positief: "Dit initiatief lost meerdere vraagstukken op, het is toekomstbestendig en kan relatief snel gerealiseerd worden."

[Meer oplossingen voor toekomstbestendige zorg en ondersteuning voor Amsterdamse ouderen vind je hier verzameld](#)

Meer weten?
Neem contact op met [Carolien de Wit](#)

Wijkcentrum De Roef

Het werkt heel goed dat je in één gebouw zit

Sinds 1977 staat in de wijk Stadsweiden in Harderwijk wijkcentrum De Roef. Het gebouw was sterk verouderd en de gemeente wilde meer verbinding met de wijk. Drie partijen namen het voortouw: de huisarts (die uit haar praktijk groeide), sociaalwerkorganisatie Zorgdat en een door de gemeente aangestelde projecttrekker, die ook een actieve wijkbewoner is. Samen gingen zij in 2019 aan de slag met de doorontwikkeling van het wijkcentrum naar een ontmoetingsplek waar verenigingsleven, zorg en welzijn onder één dak samenkomen. In oktober 2022 is het nieuwe MFC De Roef geopend.

Doorverwijzen naar de dansclub

Alle betrokkenen werken vanuit het concept Positieve Gezondheid. “We zijn heel blij dat dit model is omarmd door alle partijen”, vertelt directeur Carla Venema van Zorgdat. “Het biedt een gedeeld waardensysteem. Welzijn kan op vijf van de zes leefgebieden van Positieve Gezondheid iets voor mensen betekenen.” Partners binnen MFC De Roef weten elkaar snel te vinden om inwoners de juiste zorg en ondersteuning te bieden. Zo verwijzen de huisarts (via Welzijn op Recept), fysiotherapeut en diëtiste actief naar de welzijnscoaches van Zorgdat.

Maar de huisarts kan ook doorverwijzen naar de dansclub elders in het wijkcentrum, of even met een patiënt meelopen naar het Financieel Trefpunt. Er wordt samen gekookt, gesport en gezongen.

Beschutte route

Een belangrijke succesfactor is dat het gebouw zo is ontworpen dat je ook zonder aanleiding kunt komen aanwaaien. Het is een ontmoetingsplek voor de buurt zonder direct het stigma te creëren dat als je het gebouw bezoekt, ‘er iets met je aan

de hand is’. Bezoekers die wat meer privacy willen, kunnen kiezen voor een beschutte route in plaats van via de brasserie. De mix van mensen die komen met een doel en mensen die komen voor de gezelligheid maakt de plek laagdrempelig en levendig.

Kernspelers in kaart

Bij de doorontwikkeling van MFC De Roef zijn inwoners en professionals intensief betrokken. Dit proces werd begeleid door bureau WIJKR8CHT. Een tip van architect en conceptontwikkelaar Melvin Kaersenhout: “We stelden aan iedereen de vraag: ‘Met wie moeten we echt eens praten?’ Op basis daarvan hebben we zes inwoners geïnterviewd. Daarbij hebben we steeds afgesloten met de vraag: ‘Wie moeten we écht nog spreken?’ Op een gegeven moment hoor je steeds dezelfde namen. Zo krijg je de kernspelers in de wijk in kaart.”

“De mix van mensen die komen met een doel en mensen die komen voor de gezelligheid maakt de plek laagdrempelig en levendig”

Lees meer op de website van [WIJKR8CHT](#)

Meer weten?

Neem contact op met [Carla Venema](#) of [Melvin Kaersenhout](#)

Wijkcentrum De Roef –
gemeenschappelijke ruimte
(foto: studioMAEK)

Abtswoude Bloeit

Bijzondere mengelmoes van bewoners en bezoekers

Abtswoude is een voormalig woonzorgcentrum in Delft dat niet langer voldeed aan de eisen die zware zorgverlening stelt. Ouderenzorgorganisatie Pieter van Foreest ging een huurovereenkomst aan met CoJo Vastgoed om een creatieve invulling te geven aan het gebouw. Sinds 2018 biedt het gebouw onder de noemer Abtswoude Bloeit een thuis aan een bijzondere mix van studenten, ouderen uit de aanleunwoningen, zorgmedewerkers en cliënten van Stichting Perspectief, waaronder mensen die dakloos zijn en mensen die (nog) niet zelfstandig kunnen wonen vanwege psychiatrische of sociaal-maatschappelijke problemen. Zij krijgen in deze shortstay-voorziening de mogelijkheid om begeleid, maar toch zelfstandig te wonen met als doel binnen een jaar door te stromen naar een eigen woning. In 2022 zijn er ook Oekraïense vluchtelingen komen wonen.

Op de begane grond is een openbare ruimte, de Woonkamer van de Wijk. Daar organiseren bewoners activiteiten en ontmoeten buurtbewoners elkaar. Abtswoude Bloeit is een levendige omgeving geworden met een grote variatie aan bezoekers, waar bewoners elkaar ondersteunen en waar het de hele dag bruist van de activiteiten. Van handwerkmiddagen, muziek- en zanglessen tot de Syrische kok Ahmed die wekelijks een maaltijd verzorgt. Of Abtswoude Bloeit ook na 1 januari 2024 in de huidige vorm verder kan, is aan de particuliere investeerder en Pieter van Foreest. De bijzondere mengelmoes van bewoners en activiteiten levert in elk geval veel woonplezier en verbindingen op.

Kijk op de website van [Abtswoude Bloeit](#) of lees het artikel op [platform ZorgSaamWonen](#)

WachtKracht

Eerste hulp voor mensen op de ggz-wachttijl

Wachttijd hoeft geen verloren tijd te zijn. Vanuit die gedachte ontstond WachtKracht, een initiatief om mensen op de wachttijl van de ggz te ondersteunen bij hun herstel. Annemarie van der Kolk, manager bij WerV, vertelt hoe het werkt.

“WerV is onderdeel van de sociaalwerkorganisatie van de Dimence Groep en vormt een brug tussen mensen met een ggz-achtergrond en de maatschappij. Vanuit de denkwijze van Positieve Gezondheid van voormalig huisarts en onderzoeker Machteld Huber brengen wij iemands leefgebieden in kaart en helpen we diegene om in het dagelijks leven te functioneren. De laatste jaren zagen we dat de maximaal aanvaardbare wachttijden voor mensen die zich via de huisarts aanmelden bij de ggz, vaak niet worden gehaald. Voor de doelgroep een vervelende periode, waarin problemen vaak verergeren en eenzaamheid en andere klachten toenemen.”

Drempels wegnemen

“Voor WachtKracht hebben we ons laten inspireren door de methodiek van Welzijn op Recept. WachtKracht is een soort eerste hulp voor mensen op de wachttijl. Via een verkennend gesprek kijken we welke problemen iemand ervaart en hoe we die samen kunnen oplossen. Vaak bieden voorzieningen binnen het sociaal domein uitkomst, maar vinden mensen het om verschillende redenen moeilijk om hiervan gebruik te maken. Wij proberen die drempels voor ze weg te nemen, zodat de wachttijd geen verloren tijd is.”

Blijde mensen en verwijzers

“Vanuit het Netwerk tijdige en passende mentale zorg Zwolle startten we WachtKracht in 2022 in Zwolle. De resultaten zijn

positief. We zeggen weleens gekscherend dat we moeten oppassen voor wachttijlsten voor WachtKracht. De mensen die we begeleiden, zijn blij met het initiatief. Zoals iemand bij wie bleek dat durven uitkomen voor zijn geaardheid een groot struikelblok vormde. Samen met een vrijwilliger van WachtKracht bezocht die persoon de Gay Pride. Ook sloot hij zich met behulp van de medewerker aan bij het COC. Vervolgens bleek een ggz-behandeling niet meer nodig en kon de persoon van de wachttijl. Een ander succes is dat ook doorverwijzers de meerwaarde zien van WachtKracht. Daardoor kunnen behandelaars doen waar ze goed in zijn: behandelen.”

Niet praten, maar doen

“Belangrijk voor het succes is dat we gewoon aan de slag zijn gegaan. Door klein te beginnen, maakten we snel resultaten zichtbaar en werden we een soort ambassadeur van ons eigen project. We verbonden ons eerst aan een wachttijl die veel te lang was en zochten manieren om aanvullend te werken op de behandelaars. Dat werkte. Behandelaars waardeerden onze aanpak met een 4,5 op een schaal van 5.”

Domeinoverstijgende financiering

“Het hogere doel van het IZA is domeinoverstijgende samenwerking. Maar er was nog geen sprake van domeinoverstijgende financiering. De raad van bestuur van de

“Door klein te beginnen, maakten we snel resultaten zichtbaar”

Dimence Groep besloot daarom het eerste jaar te financieren, met als opdracht in die periode te zoeken naar andere fondsen. Vanaf het begin brachten we ons project onder de aandacht bij zorgverzekeraar Zilveren Kruis en de gemeente Zwolle. Ik vind het een groot succes dat we van deze twee partijen inmiddels daadwerkelijk domeinoverstijgende financiering krijgen voor WachtKracht Zwolle. Nu kunnen we een gedegen effectmeting opstarten. Daarnaast willen we een verbinding aangaan met huisartsen. Die kunnen straks direct naar ons verwijzen voor een intake.”

Samen leren en verbeteren

“In Zwolle zijn we WachtKracht gestart met Prisma Psychologie en PsyQ. Samen hebben we ook de financiering aangevraagd. Het is bijzonder dat de deelnemende partijen veel van elkaar leren. We denken bovendien allemaal in het belang van de doelgroep, door zo veel mogelijk mensen te bereiken en niet steeds opnieuw het wiel uit te vinden. Inmiddels werken er twee beroepskrachten bij WachtKracht – en ook voor hen is het leuk om samen te ontwikkelen en te leren.”

Meer weten?

Neem contact op met [Annemarie van der Kolk](#)

WachtVerzachter

Bij de WachtVerzachter in Dronten, Eindhoven en Utrecht kunnen jongvolwassenen die wachten op geestelijke gezondheidszorg terecht voor gezelschap en een luisterend oor. Sinds 2020 worden mensen op de wachtlijst in contact gebracht met ervaringsdeskundigen, bijvoorbeeld op aanraden van huisarts of wijkteam. Ook organiseert de WachtVerzachter elke week een groepsactiviteit, zoals een wandeling, creatieve workshop of een potje bowlen.

Lees meer op de website van [de WachtVerzachter](#)

Transfertafel

In de regio Apeldoorn/Zutphen is de Transfertafel gestart om wachttijden in de ggz terug te dringen. Mensen met een ggz-verwijzing krijgen zo snel mogelijk de juiste ondersteuning of behandeling vanuit het brede netwerk van mentale gezondheidsorganisaties in de regio. De pilot loopt nu een jaar en is een succes: bijna de helft van de mensen werd sneller geholpen en tien procent vond ondersteuning in het sociaal domein.

Lees meer op de website van [de Nederlandse ggz](#)

Herstelacademies in de Wijk Rotterdam

In zelfregie werken aan herstel

Iedereen is welkom: laagdrempelig, stigmavrij en zonder indicatie of doorverwijzing in je eigen wijk werken aan je herstel en (weer) grip krijgen op je leven. In Rotterdam kan het bij de Herstelacademies in de Wijk, een initiatief van de sociaalwerkorganisaties binnen Win010, Parnassia (Antes en Reakt), Pameijer, gemeente Rotterdam, Basisberaad en lokale formele en informele partijen.

Doel van de Herstelacademies in de Wijk is het ondersteunen van het herstelproces van mensen die te maken hebben (gehad) met ontwrichtende ervaringen. Annelies Smits, programmaontwikkelaar bij Wmo radar, benadrukt dat teams van ervaringsdeskundigen hierbij in de lead zijn. “In cocreatie met de deelnemers stellen zij de programma’s op. Zij geven trainingen, organiseren herstelgroepen en andere activiteiten die mensen ondersteunen in hun herstel. Dit alles in hun eigen tempo, met ruimte en tijd om elkaar te ontmoeten en elkaar te ondersteunen, op een manier die bij hen past. Dat noemen we: in zelfregie werken aan herstel.”

Versterken sociale basis

Van oudsher draagt welzijn verantwoordelijkheid voor de ondersteuning die nodig is voor kwetsbare bewoners in wijken en buurten. Maar volgens Smits is samenwerking inmiddels

hard nodig: “In de afgelopen decennia zien we een toename van het aantal mentaal kwetsbare bewoners in de wijken, waardoor de noodzaak is gegroeid om hierop aan te sluiten met verschillende vormen van ondersteuning. Herstelacademies in de Wijk Rotterdam vormt wat ons betreft een noodzakelijk en cruciaal onderdeel van de ondersteuning in de sociale basis.”

Naar een dekkend netwerk

Het concept is succesvol en wordt dan ook opgeschaald, vertelt Smits: “Er zijn nu drie Herstelacademies – in Huizen van de Wijk in IJsselmonde, Delfshaven en Charlois – en deze zomer starten er nog twee: in Prins Alexander en in Noord/Kralingen/Crooswijk. Uiteindelijk kunnen Rotterdammers in 2024 terecht op acht plekken in de stad. Door ook actief in te zetten op peersupport, realiseren we zo een dekkend netwerk in de stad.”

Herstelacademies in de Wijk maakt onderdeel uit van de [Beloftevolle Praktijken in Rotterdam](#)

Meer weten?
Neem contact op met [Annelies Smits](#)

“Teams van ervaringsdeskundigen zijn in de lead”

Gezamenlijke propositie

Dichter bij een gezonde toekomst in Almere

Het voordeel van een jonge stad als Almere is dat het speelveld relatief overzichtelijk is, met enkele grote partijen die elkaar vlot weten te vinden. Dit betekent niet dat de samenwerking vanzelf gaat, vertelt directeur-bestuurder Gerard Boekhoff van sociaalwerkorganisatie De Schoor: “Als je even niet oplet, wordt het toch weer in het medische gedrukt.”

“Als het gaat om de landelijke zorgakkoorden en wat er moet gebeuren, zitten we in Almere goed aan tafel. We zijn al een tijdje bezig met positieve gezondheid. Op initiatief van GGD Flevoland werken we op dit moment aan een gezamenlijke propositie in relatie tot IZA en GALA, met als titel ‘Almere: Dichter bij een gezonde toekomst!’. De waarde van sociaal werk staat daarin heel goed beschreven. Ook is een wethouder een clubje gestart met onder andere ziekenhuis, GGD en partijen in zorg en welzijn om meters te maken en de middelen vanuit GALA (SPUK) en IZA te benutten. Sociaal werk is hierbij niet alleen aangesloten om de problemen van de eerste- en tweedelijnszorg op te lossen, maar om vanuit eigen kracht bij te dragen. Bijvoorbeeld op het gebied van vroegsignalering.”

“Almere heeft als voordeel dat het een relatief jonge stad is, in veertig jaar opgebouwd. Er zijn een paar grote partijen die elkaar goed weten te vinden. Zo hebben we één huisartsenorganisatie, één ziekenhuis, één ggz-instelling, één scholengroep, en wijzelf als grote welzijnsorganisatie. Wel zo overzichtelijk. Ook hebben we een goede infrastructuur van gezondheidscentra en buurtcentra. De politiek en ambtenaren zijn benaderbaar. Je zou kunnen zeggen: de wereld is maakbaar in Almere. We zijn heel sterk op samenwerking gericht. Dat moet ook wel, want we hebben hier flinke uitdagingen. De stad groeit hard, vergrijst relatief snel en heeft een oververtegenwoordiging van sociaaleconomisch kwetsbare groepen.”

“Wat ons betreft schalen we Welzijn op Recept op naar alle gezondheidscentra”

“Om de zorg in Almere toegankelijk te houden, is het essentieel dat er meer verbinding komt tussen het medisch en sociaal domein. Want niet elke hulpvraag is een zorgvraag die een medisch antwoord vereist. Zo’n veertig procent van de klachten van mensen die naar de huisarts gaan is niet somatisch – dat is nog een conservatieve schatting. Als 250.000 mensen gemiddeld vier keer per jaar naar de huisarts gaan, dan kun je wel uitrekenen wat je bespaart als je de mensen met niet-medische klachten op andere manieren kunt ondersteunen. Bovendien: de mensen die wij vanuit sociaal werk kunnen helpen, gaan misschien wel tien tot twintig keer per jaar naar de huisarts! In drie gezondheidscentra in Almere zijn heel positieve ervaringen opgedaan met Welzijn op Recept. Wat ons betreft schalen we op naar alle gezondheidscentra. Wij pakken die handschoen graag op.”

“Je moet wel alert blijven. Als je even niet oplet, lees je ineens ‘POH welzijn’ in beleidsstukken en wordt het toch weer in het medische gedrukt. Het blijft een worsteling om in dit geweld uit te blijven gaan van de eigen kracht van sociaal werk en niet de problemen van de zorg op te lossen. Dat is echt een ander perspectief. Het is ons gelukt om goed tussen de oren te krijgen dat heel veel zorg geen zorg is, maar *ondersteuning*. Dat klinkt logisch, maar blijkt voor sommige zorgbestuurders echt een eureka-moment. En ondanks alle goede intenties, is het onder hoge druk toch vaak ‘los ons probleem op’. Ik ben blij dat we goede uitgangspunten met elkaar hebben afgesproken waarop we dan kunnen terugvallen.”

“Dit geldt ook voor het kinder- en jongerenwerk. We werken daarin met veel partners samen, zoals politie en veiligheid en het onderwijs. Zij weten ons te vinden bij problemen en moeilijkheden: zo komt de straatcultuur de school in en dat kunnen docenten niet altijd aan. In de samenwerking is het soms spannend: waar eindigt mijn verantwoordelijkheid? Tot waar draag ik bij met mensen en geld? Maar je moet over grenzen heen willen en durven werken, in het belang van de mensen voor wie we het doen.”

 Je vindt de gezamenlijke propositie binnenkort op de website van [GGD Flevoland](#)

 Meer weten?
Neem contact op met [Gerard Boekhoff](#)

De Derde Helft

Ouderen actief in de wijk door sportverenigingen

→

14

←

Hoe help je ouderen om fysiek en sociaal actief te blijven? De Derde Helft slaagt erin. Overall in het land gaan ouderen wekelijks naar de plaatselijke sportkantine. Om er samen te sporten, te kaarten en meteen even bij te praten.

Ze voelt zich minder eenzaam nu ze op vrijdagen De Derde Helft bezoekt, zegt Threes Fransen (77, rechts op de foto). Nadat haar man zes jaar geleden plotseling overleed, had ze het moeilijk met de 'stille momenten'. Tegenwoordig gaat ze elke vrijdag naar de sportclub in de buurt, waar ze met andere 55-plussers tennist, luncht en bijpraat. "Het is gezellig om onder de mensen te zijn."

De Derde Helft is een initiatief van het Nationaal Ouderenfonds en wordt inmiddels georganiseerd door veertig sportverenigingen door het hele land. In hun kantine bieden ze ouderen ruimte voor allerlei activiteiten. Tafeltennissen, sjoelen. Zo komen ouderen in beweging in hun wijk en bouwen ze aan een sociaal netwerk. En dat werkt, zegt Threes. "Je raakt in gesprek en kunt wat voor elkaar betekenen."

De Utrechtse sportvereniging USV Hercules trapte ooit af, samen met onder andere Beter Thuis, SportUtrecht en sociaalwerkorganisatie DOCK. Ook op de locaties die volgden, is er een welzijnsorganisatie van de partij. Die helpt bijvoorbeeld bij de opstart, werft deelnemers en ondersteunt de vrijwilligers die De Derde Helft organiseren. Dat het Utrechtse experiment geslaagd is, kan Threes alleen maar beamen. "Ouderen die het komen proberen zijn altijd enthousiast."

* Kijk voor meer informatie op de website van het [Nationaal Ouderenfonds](#)

TIP Ook [GoldenSports](#) en de [Vitality Club](#) zijn succesvolle initiatieven waarin oudere buurtgenoten samen buiten sporten, op tientallen locaties door heel Nederland

"Je raakt in gesprek en kunt wat voor elkaar betekenen"

foto: Milou Oomen

De Derde Helft –
samen sporten en ontmoeten
(foto: Milou Oomen)

Vitaliteitscentrum Alblasserdam

Veerkrachtig de draad van het leven weer oppakken

In het kader van GALA en WOZO zet Stichting Welzijn Alblasserdam (SWA) een 'Vitaliteitscentrum' op om bij te dragen aan de fysieke, mentale en sociale gezondheid van alle inwoners.

Het centrum biedt expertise, training, activiteiten en informatie op het gebied van gezondheid, leefstijl, vitaliteit en bewegen en kan fungeren als 'laboratorium' voor nieuwe initiatieven. Directeur-bestuurder Denise van Dongen licht het idee toe: "In lijn met de landelijke zorgakkoorden ligt het voor ons voor de hand om een nieuwe voorziening op te zetten vanuit een duurzame visie op vitaliteit. Het Vitaliteitscentrum is een centrale ontmoetingsplek waar je laagdrempelig in gesprek kunt over uiteenlopende gezondheidsthema's. Inwoners lopen in diverse levensfasen tegen uiteenlopende gezondheidsvraagstukken aan. We zijn er voor alle (tijdelijk kwetsbare) Alblasserdammers die met gerichte aandacht en informatie op hun vragen, zelf keuzes kunnen maken. Om vervolgens veerkrachtig de draad van hun leven weer op te pakken."

In november 2022 en april 2023 organiseerde SWA Vitaliteitsweken. Honderden dorpsgenoten deden mee aan activiteiten en lieten zich informeren over thema's als gezondheid, zingeving, kwaliteit van leven, meedoen en

actief blijven. Als regievoerder heeft SWA diverse lokale en regionale partners betrokken, zoals zorg- en sportorganisaties, GGD Zuid-Holland Zuid en de Rabobank.

Volgens Van Dongen helpt het hierbij om te werken vanuit de term 'vitaliteit': "Het bevordert de binding met andere organisaties. Ook inwoners voelen zich hierdoor meer aangesproken dan door een term als 'welzijn'." Zij tipt om vooral aan de slag te gaan in plaats van alleen beleidsplannen te schrijven: "Laat zien wat je bedoelt en wat je wilt bereiken, en ga meteen samenwerken. Daarmee geef je vorm aan de beweging en wordt het tastbaar en zichtbaar."

Meer weten?

Neem contact op met [Denise van Dongen](#)

“Laat zien wat je bedoelt en wat je wilt bereiken, en ga meteen samenwerken”

Vitaliteitscentrum Alblasserdam –
valpreventiemiddag
(foto: Harro Beugelink)

Steunsysteem NetwerkWijs

Gezondheid en sociaal werk horen bij elkaar

Hoe kunnen we als kleine organisatie de uitdaging aan om ook in de toekomst inwoners goed te blijven ondersteunen, terwijl de samenleving vergrijsst en digitaliseert? Dat vroeg sociaalwerkorganisatie De Boei in Bunschoten zich in 2019 af. Ze ontwikkelden steunsysteem NetwerkWijs, waarmee inwoners sneller de juiste ondersteuning krijgen en de druk op professionele zorg wordt verlicht. Directeur-bestuurder Chris Hagelen vertelt erover.

“Sociaal werk is het hart van het dorp”

Hoe kwamen jullie op het idee?

“In 2019 wilden we een manier vinden om in 2025 nog steeds goed voor elkaar te kunnen zorgen. De Boei is de enige sociaalwerkorganisatie in het dorp, met negen sociaal werkers en tweehonderd vrijwilligers, zoals wandel- en taalmaatjes. Hoe kunnen we met dit netwerk in de toekomst voldoende steun blijven bieden in Bunschoten?, vroegen we ons af. Daarop hebben we het huidige steunsysteem bedacht, dat we vervolgens met Christelijke Hogeschool Ede verder ontwikkelden tot NetwerkWijs.”

Wat houdt het steunsysteem in?

“Als een inwoner aan de bel trekt, bijvoorbeeld over opvoedproblemen, of een thuiszorgmedewerker ons tipt over eenzaamheid, brengt de sociaal werker eerst met de bewoner het netwerk in kaart. Is er een tante of buurman die kan helpen? Daarnaast werken we veel met vrijwilligers – van steungezinnen tot wandel- en taalmaatjes. Zo bouwen sociaal werkers een netwerk om de bewoner heen. Hebben mensen meer nodig, dan schalen we op naar professionele zorg.

Onze sociaal werkers zijn dus echte netwerkers geworden. Ze zijn erg blij met deze rol.”

Is NetwerkWijs nu de officiële werkwijze in Bunschoten?

“Ja, maar dat had zomaar anders kunnen lopen. Op een bepaald moment vertelde een medewerker van het ouderenzorgcentrum over een project van het zorgkantoor en softwareontwikkelaar AdSysCo. Of ze een steunsysteem in de wijk konden ontwikkelen. Ik dacht: dat slaat nergens op. Dan wordt er iets nieuws ontwikkeld, terwijl we in Bunschoten al een steunsysteem hebben. Ze kunnen beter bij óns aansluiten. We werkten voor ons administratiesysteem zelf al met het systeem van AdSysCo, dat het nieuwe steunsysteem moest faciliteren.”

Klinkt logisch. Kreeg je de handen makkelijk op elkaar?

“Nee, daar was flink wat overtuigingskracht voor nodig. En eerlijk: ook een vuist op tafel. Onder andere omdat AdSysCo bepaalde

wensen had, waaraan wij vanwege de AVG niet konden voldoen. Ze gingen uiteindelijk overstag, omdat we al zo’n groot netwerk hadden. En de steun van de thuiszorg in het dorp.”

Wat is de succesformule in dit verhaal?

“Onze goede samenwerking in Bunschoten. Daardoor hoorden we ook over de plannen van het zorgkantoor om een steunsysteem in de wijk te bouwen. Ik vraag me nog steeds af waarom we niet meteen aan tafel zijn gevraagd; sociaal werk is het hart van het dorp. De volgende stap is dat we andere financieringsstromen kunnen aanboren. Nu declareren we onze uren nog bij het ouderenzorgcentrum.”

Is NetwerkWijs ook geschikt voor sociaalwerkorganisaties in grote steden?

“Dat denk ik wel. Wij hebben ons laten inspireren door de wijkteams in Utrecht. Ik denk dat je ons steunsysteem ook goed kunt inzetten op wijk- of buurtniveau.”

Wat wil je collega-organisaties nog meegeven?

“Als sociaal werk blijven we vaak in de luwte, maar voor mij is dat verleden tijd. Wanneer de gemeente en het zorgkantoor over WOZO aan tafel gaan, wil ik daar graag bij zitten. Gezondheid en sociaal werk horen bij elkaar, daar kan niemand meer omheen.”

Meer weten?

Neem contact op met [Chris Hagelen](#)

Rendement Monitor Welzijn

Het bewijs van het rendement van welzijn is geleverd

BindkrachtVHL in gemeente Vijfheerenlanden werkt sinds eind 2021 met Welzijn op Recept en Welzijn op Consult. Sindsdien is er een sterke verbinding ontstaan tussen zorg en welzijn. Dit levert de organisatie meer werk op, maar de financieringsstromen vanuit de zorgverzekeraar veranderen niet mee. Met de Rendement Monitor Welzijn brachten ze de opbrengst van welzijn in kaart, als onderbouwing voor meer budget. De tool kan ook nuttig zijn voor transformatieprojecten vanuit IZA, WOZO en GALA.

“Door Welzijn op Recept voor huisartsen en Welzijn op Consult voor wijkverpleging is de visie op zorg en welzijn veranderd”, zegt Saskia Smeenk, directeur-bestuurder van BindkrachtVHL. “Van ziekte of beperking naar wat wél kan. Zorg en welzijn kijken samen hoe we daar zinvolle invulling aan kunnen geven. Met onze sociaal werkers en vrijwilligers betekent BindkrachtVHL veel voor bewoners en zorgpartners in Vijfheerenlanden.”

“Domeinoverstijgende taken krijgen we nog altijd niet gefinancierd”

“Het succes van de samenwerking zit in het omdenken. Een dementerende oudere; is die het beste af in een verpleeghuis of kan hij nog thuis blijven wonen? Zo traiden een wijkverpleegkundige en ergotherapeut een dementerende bewoner in dat wat hij zelf nog kon, BindkrachtVHL keek mee wat familie en burens konden doen. Hierdoor was het mogelijk dat deze bewoner op een goede manier langer thuis bleef wonen.”

“Financiering van onze extra inspanningen is een behoorlijke zoektocht. Domeinoverstijgende taken krijgen we nog altijd niet gefinancierd. Daar willen we graag verandering in brengen, dus besloten we in 2022 ons rendement in kaart te brengen. Vanuit de gedachte: als de zorgverzekeraar ziet dat sociaal werk een bijdrage levert aan betaalbare en efficiënte zorg, zijn ze vast wel bereid om ons daarbij financieel te ondersteunen.”

Meer dan cijfers

“We ontwikkelden de Rendement Monitor Welzijn om positieve effecten op de gezondheid van de inwoner in kaart te brengen. Inclusief de geschatte besparingen op zorg en ondersteuning. Aan de basis van de berekening ligt een maatschappelijke prijslijst, waarin we de kosten vanuit de Zvw, Wlz, Wmo, Jeugdwet en Participatiewet meenamen. Deze prijslijst stelden we samen met Buurtwerk Dordrecht, en waar nodig specificeerden we naar de lokale situatie.”

“Een van onze vrijwilligers programmeerde de monitor, een projectleider hielp de welzijnscoaches bij het invullen van de vragenlijst. Het kostte niet meer dan een kwartier per traject, met een beetje handigheid. Zo hebben we een jaar lang onze trajecten bijgehouden. Ook interviewden we wijkverpleegkundigen en huisartsen. Per traject wordt gemiddeld 2.000 euro bespaard op de Wmo, Wlz en Zvw.”

Ook is de Positieve Gezondheid op vijf van de zes dimensies gestegen: twee punten op een tienpuntsschaal. Uit gesprekken met zorgverleners kwam naar voren dat zij zich ontzorgd voelen en zich weer kunnen richten op hun eigen werk. Het bewijs van ons rendement is daarmee geleverd. Toch worden we nog altijd niet vanuit de zorgverzekeraar gefinancierd. Dat is best frustrerend.”

Landelijke businesscase

“We stellen de Rendement Monitor Welzijn nu kosteloos beschikbaar aan alle sociaalwerkorganisaties. ICT-bedrijf AdSysCo host de monitor gratis. Als organisatie heb je de beschikking over je eigen data. Je kunt er dus zelf analyses mee doen. Hoe meer data er beschikbaar komt, hoe beter. Dan kunnen we misschien zelfs landelijk het rendement van welzijn in kaart brengen.”

* De maatschappelijke prijslijst is ontwikkeld door Buurtwerk Dordrecht, in een samenwerkingsverband tussen diverse partijen waaronder ContourdeTwern. Zij maken gebruik van de Rendementsmeter, lees er meer over in [dit verslag](#).

TIP Ook Welzijn Barneveld werkt samen met huisartsen aan Welzijn op Recept. De informatiesystemen worden nu gekoppeld: dat scheelt tijd, voorkomt fouten en maakt doorverwijzen makkelijker. Lees meer op [Zorg+Welzijn](#)

Meer weten? Neem contact op met [Saskia Smeenk](#) of met [Esther Ockeloen van AdSysCo](#)

Kind-ouder-wijkvisie Travers

Een stukje van jezelf opgeven voor het grotere geheel

Travers in Zwolle werkt vanuit een heldere kind-ouder-wijkvisie, met vier labels onder één dak: Travers Welzijn, Doomijn kinderopvang, ZwolleDoet! (vrijwilligerswerk en mantelzorg) en Hedon (cultuur en poppodium). Leidt dit ook automatisch tot gestroomlijnde samenwerking? Elske Heinen, manager Travers Welzijn, vertelt.

“We hebben sinds anderhalf jaar een nieuwe structuur met een Centraal Management Team (CMT), om meer integraal te denken en werken. De kunst is de vier labels niet aan elkaar te plakken, maar echt de synergie te zoeken. Soms heb je net een ander perspectief. Zo is Doomijn relatief groot en ook buiten Zwolle actief, en verschillen de financieringsstromen. Toch raken we steeds meer op elkaar ingespeeld, ook omdat we werken vanuit een gezamenlijk Travers Identiteitsbewijs. En als we elkaar niet goed begrijpen, dan moeten we er toch uitkomen, linksom of rechtsom.”

Impactvergroeters

“In het CMT zijn ook de stafafdelingen vertegenwoordigd, zoals hr, finance en ICT. Zij hebben zich verenigd als team ‘Impactvergroeters’. Ik zie hen echt als ons vijfde label, met een belangrijke rol in het aanjagen van de interne samenwerking. Zo hebben we twee kwartiermakers op dataverwerking. Zij helpen ons om op de juiste manier gegevens op te halen en te verwerken. Hiervoor kijken we ook nadrukkelijk naar expertise buiten Travers, zoals naar de ervaringen van Sociaal Werk Nederland met het KPI-model. Zodat we het over dezelfde maatschappelijke uitkomsten hebben en zien wie wat bijdraagt vanuit het eigen label.”

Pick your battles

“We werken samen met verschillende domeinen – van gemeente, onderwijs en sport tot veiligheid en zorg.

“Het moet eerst over de inhoud gaan, niet over geld”

Zo kunnen we kinderen, gezinnen en wijken goed ondersteunen bij wat ze nodig hebben. We maken deel uit van een coalitie van voorlopers en ontwikkelen vernieuwende initiatieven, zoals Politiekids, het VVE Platform en Huppekee peuter-tv (zie volgende pagina’s). Ook hier geldt dat je een stukje van jezelf moet willen opgeven voor het grotere geheel. ‘Kun jij dit beter? Dan laten wij het los.’ Pick your battles, blijf in gesprek en gun elkaar wat. Als Travers willen we een *beweging* zijn, die uitnodigt om samen mee op te lopen. Dat geeft energie.”

Spraakverwarring

“Zwolle heeft een prettige schaalgrootte: groot genoeg qua professionaliteit en klein genoeg om elkaar goed te kennen. Al ligt spraakverwarring op de loer. Hebben we het bijvoorbeeld over alle kinderen? Zijn de activiteiten tijdens schooldagen of ook in de weekends en vakanties? De vraag is of GALA of IZA

gaat helpen om die gemeenschappelijke taal te vinden. Ik maak me eerder zorgen dat het hierdoor meer financieel gestuurd raakt. Terwijl het altijd eerst over de inhoud moet gaan, niet over geld.”

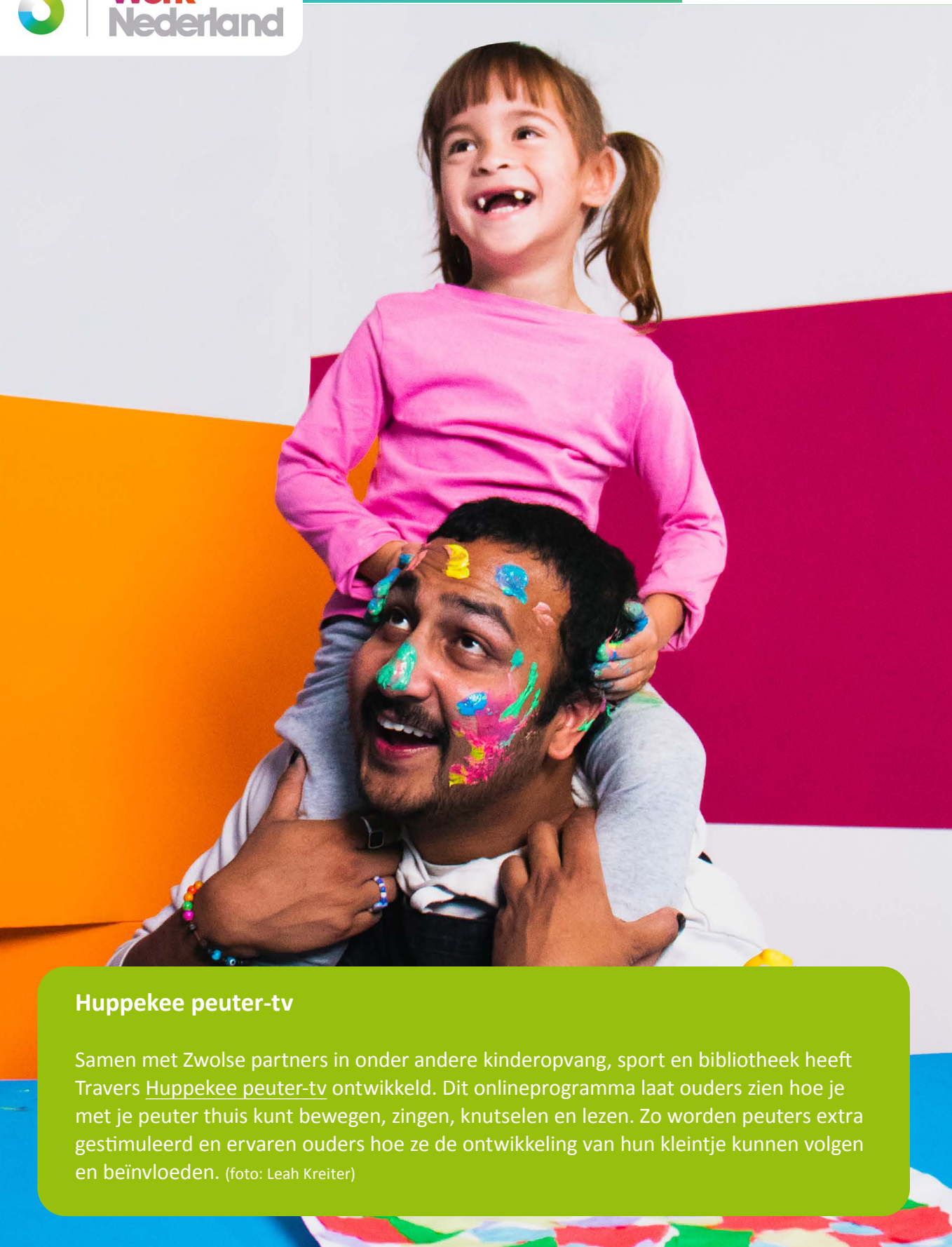

In maart 2023 kwamen beleidsmedewerkers van de ministeries van SZW, OCW en VWS en de VNG op werkbezoek bij Travers

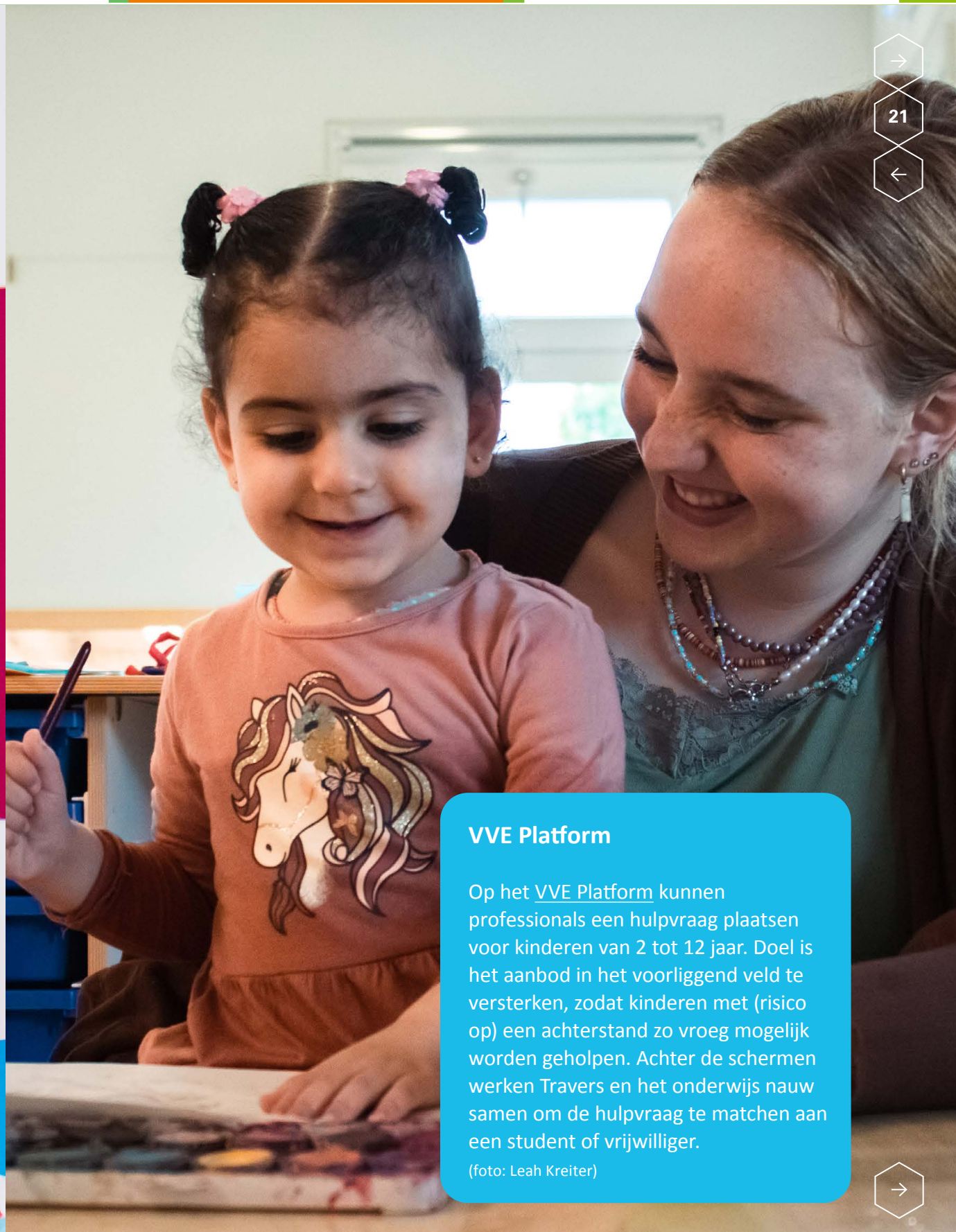
Meer weten?

Neem contact op met Elske Heinen

Huppekee peuter-tv

Samen met Zwolse partners in onder andere kinderopvang, sport en bibliotheek heeft Travers Huppekee peuter-tv ontwikkeld. Dit onlineprogramma laat ouders zien hoe je met je peuter thuis kunt bewegen, zingen, knutselen en lezen. Zo worden peuters extra gestimuleerd en ervaren ouders hoe ze de ontwikkeling van hun kleintje kunnen volgen en beïnvloeden. (foto: Leah Kreiter)

VVE Platform

Op het VVE Platform kunnen professionals een hulpvraag plaatsen voor kinderen van 2 tot 12 jaar. Doel is het aanbod in het voorliggend veld te versterken, zodat kinderen met (risico op) een achterstand zo vroeg mogelijk worden geholpen. Achter de schermen werken Travers en het onderwijs nauw samen om de hulpvraag te matchen aan een student of vrijwilliger.

(foto: Leah Kreiter)

Politiekids

Samen met oom agent op pad. Snelheids- en lichtcontroles uitvoeren, mensen aanspreken die afval op straat gooien – dat is wat Politiekids doen. Kinderen leren zo om weerbaarder te worden en positiever te kijken naar politie en regels. Travers trekt hierin samen op met onder andere politie Zwolle, scholen en sportclubs. (foto: Leah Kreiter)

Samen thuis

Langer thuis? Samen thuis!

Surplus in West-Brabant biedt de bijzondere combinatie van (ouderen)zorg en sociaal werk. Samen met de woningcorporatie en gemeente Breda zijn zij Samen thuis gestart, een vernieuwend woonzorgconcept dat de behoeften van bewoners en samenredzaamheid als uitgangspunt neemt. Thomas van der Vange, procesbegeleider Innovatie, vertelt er meer over.

Aanleiding voor de samenwerking is de geplande nieuwbouw in Breda van zo'n 130 appartementen voor senioren. Hoe kun je de bewoners daar straks van goede zorg en ondersteuning voorzien? En hoe zorg je dat het een gemeenschap wordt in plaats van een traditionele galerijflat? Van der Vange: "Met de woningcorporatie en gemeente Breda delen we de overtuiging dat we pas écht de juiste zorg op de juiste plek kunnen bieden, als we uitgaan van de wensen en behoeften van de inwoners van de wijk zelf. Logisch startpunt was dan ook om die boven tafel te krijgen." Als proeftuin werd een dichtbij gelegen woongebouw gekozen met 156 appartementen waar al gemeenschappelijke ruimtes en zorgvoorzieningen aanwezig zijn en waar Surplus thuiszorg biedt. In de aanloop naar de nieuwbouw, die nog enkele jaren kan duren, kan op deze locatie alvast worden geëxperimenteerd met het nieuwe concept.

Geen bejaardenhuisgevoel

Professionals die de wijk en de mensen goed kennen, zijn interviews gaan houden aan de hand van het model Positieve Gezondheid. Zij spraken zowel met bewoners van het woongebouw, ouderen in de wijk met een lichte zorg- of ondersteuningsvraag, als met vitale ouderen. Uit de meer dan honderd gesprekken ontstond een toekomstbeeld van een nieuwe manier van wonen als je ouder wordt.

Van der Vange vat het plaatje samen: "De mensen die wij spraken willen een veilige, sociale en actieve omgeving. Als ze in een complex komen wonen moet dit een open karakter hebben, geen 'bejaardenhuisgevoel'. Dus geen tafeltje-dek-je, maar een restaurant. Je wilt er al komen voordat je er gaat wonen. En er moet zorg zijn als je het nodig hebt."

Goede mix van bewoners

De respondenten hechten ook aan een goede mix van bewoners: vitaal en minder vitaal, ouder en (ietsje) jonger. Dit is nog niet zo eenvoudig, vertelt Van der Vange: "Je wilt toewerken naar een zorgzame gemeenschap, en dus woningen toewijzen op basis van wat het complex nodig heeft. En niet op basis van zorgindicatie of wie het langst op de wachtlijst staat."

"Je wilt er al komen voordat je er gaat wonen"

Met de krapte op de woningmarkt is dat best ingewikkeld, daar moet je met elkaar goede afspraken over maken en uitgaan van een gemeenschappelijke visie."

Ruitje in de voordeur

De nieuwbouw wordt straks ontworpen op ontmoeting, omzien naar elkaar. "Geen bellenbord en muur van brievenbussen, geen receptie of zo'n prikbord met briefjes met wat er allemaal niet mag. En geen dichte voordeuren maar met een ruitje, dat soort details. De gemeenschappelijke ruimte moet een verlengstuk zijn van het appartement." En dan nog: een zorgzame gemeenschap ontstaat niet vanzelf. "Als je bewoners activeert, dan komt het vanzelf goed, is weleens de gedachte. Maar je moet echt de energie erin houden, sociaal werk en community building zijn en blijven nodig. Langer thuis? Samen thuis is het compromis."

TIP Bekijk ook deze [praatplaat](#) waarin de wensen van bewoners zijn samengevat

Meer weten?

Neem contact op met [Thomas van der Vange](#)

LeefGoed Veghel

Chemie tussen de kloostermuren

In het hart van Veghel ligt een klooster met een enorm terrein eromheen. Hier verrijst straks de woonwijk van de toekomst: LeefGoed. Een plek voor jong en oud, arm en rijk, met veel aandacht voor sociale verbinding.

In de voormalige eetzaal van het klooster komt een ontmoetingsruimte voor de wijk. Hier kan iedereen binnenlopen voor koffie en een praatje. En samen met sociaal werkers organiseren bewoners er straks creatieve en sportieve activiteiten. Het idee van LeefGoed? Stimuleren dat mensen omzien naar elkaar. En met ondersteuning van welzijnsorganisaties zorgen dat ouderen vitaal oud worden in hun eigen buurt.

Zusters als inspiratiebron

LeefGoed is een initiatief van elf organisaties vanuit zorg, welzijn, wonen en leren, en de gemeente. De samenwerking tussen hen gaat bijzonder goed. Hun formule? “We willen er allemaal een succes van maken”, vertelt Janneke de Schutter, directeur van ONS welzijn. “De chemie tussen

de samenwerkende partijen ontstond toen de Zusters Franciscanessen hun klooster aan ons overdroegen. Hun wens was dat hun gedachtegoed bewaard zou blijven: omzien naar elkaar en er voor elkaar zijn. De zusters zijn een prachtig voorbeeld van waardegedreven werken. En dat inspireert ons elke dag. Ondanks hun hoge leeftijd zijn ze nauw betrokken bij de ontwikkeling van het project.”

Elf neuzen dezelfde kant op

De belangrijkste uitdaging? Elkaar binnenboord houden en ontwikkelingen met elkaar blijven delen. “We stellen elkaar regelmatig de vraag: zitten we er allemaal nog goed in? Gaan we de goede kant op? Dat is best spannend met elf partijen. Daarom proberen we dit vaak naar elkaar uit te spreken, als een soort ‘hercontractering’. Ook je gezamenlijke missie en

doelen regelmatig herhalen tijdens vergaderingen helpt. Het zorgt ervoor dat we allemaal diezelfde stip op de horizon blijven zien.”

Door de vergezichten heen

Ook de vastgoedonderhandelingen waren uitdagend: “Dan lopen commerciële en financiële belangen door de visionaire vergezichten heen. Hier was het nodige lef nodig, uiteindelijk heeft Area als woningcorporatie doorgepakt. Dit leidde tot nieuwe afspraken en samenwerkingen om samen invulling te geven aan het klooster.”

In november 2022 kwam het WOZO-team vanuit het ministerie van VWS [op werkbezoek bij LeefGoed](#)

Neem voor meer informatie contact op met [Janneke de Schutter](#)

“De zusters zijn een prachtig voorbeeld van waardegedreven werken”

Mijn Buurt Assen

Samen maken we de buurt

Sinds 2013 werken gemeente Assen, welzijnsorganisatie Vaart Welzijn en woningcorporatie Actium onder de naam Mijn Buurt Assen (MBA) samen aan leefbare, veilige en sterke buurten. Vanuit de drie organisaties denken en doen zo'n tachtig medewerkers met buurtbewoners mee om hun wijk verder te verbeteren.

Voor het stimuleren van bewonersparticipatie en leefbaarheidsprojecten stellen gemeente en woningcorporatie jaarlijks ruim een half miljoen euro beschikbaar. Daarmee worden zo'n 150 initiatieven van bewoners mogelijk gemaakt. Het geld wordt besteed aan zowel plannen per wijk (mede op basis van het aantal inwoners en de vraagstukken die er spelen) als 'potjes' voor buurtinitiatieven, zoals wandelroutes, een Repair Café, halal koken in het buurthuis en een speeltuin voor de kinderen. Alles onder het motto: 'Samen maken we de buurt'.

Leven weer op de rails

De dagelijkse contacten met bewoners geven ook zicht op wat er speelt in de wijk, zoals overlast, eenzaamheid of geldzorgen. De wijkteams van MBA pakken deze problemen samen met bewoners op. De betrokkenen willen samen één aanspreekpunt zijn: het maakt voor bewoners ook niet zo veel uit wie van welke organisatie is, als ze maar goed worden geholpen. Daarnaast werkt MBA samen met de zorg – alle huisartsenpraktijken in Assen werken met Welzijn op Recept. Johan Brongers is bestuurder van sociaalwerkorganisatie Tintengroep, waarvan Vaart Welzijn deel uitmaakt. Hij ziet veel potentie in de beweging die in het IZA is ingezet van het medisch naar het sociaal domein. "Ik ken een gemeente waar de geïndiceerde zorg met twintig procent is afgenomen door met sociaal werk mensen te helpen hun leven weer op de rails te krijgen. Dit bespaart de samenleving veel geld en het is vooral ook beter voor de mensen zelf."

Minder kwetsbaar

Wat maakt MBA al tien jaar succesvol? Brongers noemt allereerst een lange adem: de vraagstukken die spelen in de wijken, zoals armoede en laaggeletterdheid, los je niet zomaar even op. "Je moet je met elkaar committeren aan een langetermijnvisie. MBA heeft al drie gemeenteraadsverkiezingen en grote bezuinigingen overleefd, over politieke kleuren en ego's heen." Daarnaast is het belangrijk goed in kaart te brengen wat de impact is van wat je samen bereikt. Tot slot is er de governance: "Met een stuurgroep, een programmateam en project- en wijkteams hangt MBA niet aan één bevlogen wethouder of bestuurder. Dit maakt het minder kwetsbaar."

Bezoek de website van [Mijn Buurt Assen](#) of bekijk de [introdactievideo](#)

Meer weten?
Neem contact op met [Johan Brongers](#)

Speelmiddag aan de Prooststraat
(foto: Alex Kempers)

Sociaal Arrangeren

Eén aanspreekpunt in zorg voor ouderen thuis

Kwetsbare thuiswonende ouderen dreigden in Nijmegen tussen wal en schip te belanden. Sterker sociaal werk zette daarom in 2021 de pilot Sociaal Arrangeren op, in samenwerking met ZZG zorggroep, NEO Huisartsenzorg, Buurtzorg, gemeente Nijmegen, zorgverzekeraar Coöperatie VGZ en deelnemende huisartsenpraktijken. Wat blijkt? Inzet van een sociaal arrangeur maakt plezierig langer thuis wonen mogelijk en lijkt de zwaardere zorg te helpen voorkomen.

Projectleider Lizzy van der Horst van Sterker legt uit hoe het werkt: “Twee jaar lang kregen vier huisartsenpraktijken één vast aanspreekpunt, de sociaal arrangeur; een sociaal werker met kennis van ouderen. Hij of zij ging bij de ouderen langs en vervulde de rol van casemanager. De sociaal arrangeur behoudt het overzicht en is aanspreekpunt voor de oudere, mantelzorgers en alle betrokken zorgverleners.” De pilot bracht ouderen in beeld die eerder onder de radar bleven bij bijvoorbeeld het sociaal werk. Dat gold voor maar liefst 82 procent van de betrokkenen.

“De pilot bracht ouderen in beeld die eerder onder de radar bleven”

Veilig gevoel

Wat leert de pilot ons? Van der Horst: “Allereerst dat het investeren in de samenwerking met de ouderen, mantelzorgers en professionals veel oplevert. In de onderlinge afstemming, maar zeker in het gevoel van de oudere: dat je je veilig voelt, wetend dat er iemand dichtbij is. Eén aanspreekpunt dat het overzicht behoudt.” De resultaten, inzichtelijk gemaakt in samenwerking met het lectoraat wijkverpleging van de HAN University of Applied Sciences, mogen er zijn. Zo steeg de ervaren kwaliteit van leven van de betrokken ouderen van 6,8 naar 7,2. Ook mantelzorgers en zorgprofessionals zijn enthousiast. Niet verwonderlijk dat Coöperatie VGZ onderzoekt hoe Sociaal Arrangeren een duurzaam vervolg kan krijgen. Van der Horst: “Hopelijk is er per 2024 financiering mogelijk via een wetswijziging domeinoverstijgend samenwerken. We gaan deze manier van werken dan uitbreiden in Nijmegen en in regiogemeenten. Ook daar wonen veel ouderen die gebaat zouden zijn bij een sociaal arrangeur.”

Betrokkenen over Sociaal Arrangeren:

- Oudere: “Ze hebben mij heel erg erdoorheen gesleept. En dat meen ik echt.”
- Mantelzorgers: “Gewoon het feit dat je iemand achter je hebt staan die je kunt bellen. Je kunt meer afstand nemen en toch de regie houden.”
- Wijkverpleegkundige: “Bij zo’n complexe casus is het heel fijn om te voelen dat je er niet alleen voor staat. Dat je het samen draagt.”
- Huisarts: “Het geeft echt energie om het sociaal en medisch domein te combineren. Wij zien hier zeker meerwaarde in.”

Kijk voor meer informatie op de website van het [Actie Leer Netwerk](#)

Meer weten?
Neem contact op met [Lizzy van der Horst](#)

Sociaal Arrangeren – sterk
netwerk bouwen met en rond
de oudere

Activiteitencoach voor thuiswonende mensen met dementie

Van de bank naar het koor

Mensen met dementie die recht hebben op verpleeghuiszorg, wonen langer thuis. Soms gewenst, soms noodgedwongen. Hoe kunnen welzijnsactiviteiten bijdragen aan de kwaliteit van leven van deze mensen en hun mantelzorgers? Participe Amstelland experimenteert met een activiteitencoach voor thuiswonende mensen met dementie, in samenwerking met verwijzers, zoals casemanagers, huisartsen en Mantelzorg & Meer. Thea Stomphorst, coördinator Ontmoetingsgroepen Amstelveen, licht het idee toe.

“We zitten in de ontwikkelfase, we hebben nog geen resultaten. Maar ik denk echt dat dit de toekomst is. Het zorgkantoor Zorg en Zekerheid heeft ons project goedgekeurd en financiert de projectkosten voor de duur van een jaar. We richten ons in eerste instantie zuiver op mensen die thuis wonen met een hoge indicatie voor verpleeghuiszorg. Deze mensen vallen onder de Wlz en hebben recht op 24-uurszorg. Dit is een heel uitdagende doelgroep. De route naar het medisch domein is voor deze mensen heel logisch. Maar wat kunnen we vanuit het sociaal domein voor deze mensen betekenen?”

Plezier en sociale contacten

“We bieden drie maanden individuele begeleiding, vanuit de vraag: hoe zouden we uw kwaliteit van leven kunnen verbeteren? En welke drempels kunnen we wegnemen om te zorgen dat dit blijvend is? Daar gaat onze activiteitencoach mee aan de slag. Mensen met dementie geven aan dat hun kwaliteit van leven verbetert wanneer zij zich nuttig voelen, plezier beleven aan activiteiten en sociale contacten onderhouden. Dit heeft ook een gunstig effect op mantelzorgers, om het in de thuissituatie vol te kunnen houden. Een meneer die bijvoorbeeld graag zingt, zou wekelijks naar het koor kunnen. Kan hij met een buurman meerijden? En is er bij het koor

iemand die een oogje in het zeil houdt? Die even meeloopt als meneer naar het toilet gaat, om te voorkomen dat hij op de terugweg de weg kwijtraakt? Misschien beginnen we wel een eigen zanggroepje. Dat gaan we ontdekken.”

Weer meedoen en meetellen

“Met dit initiatief geven we concreet invulling aan ‘welzijn voorkomt zorg’. Om het project te verduurzamen, maken we een businesscase rond de prestatie Begeleiding individueel in uren (prestatiecode H300). Dit gaat om directe uren waarin de cliënt zelf wordt begeleid of waarin de omgeving wordt begeleid om met de cliënt om te gaan. Als het lukt om zo een verpleeghuisopname te helpen uitstellen of voorkomen, kunnen we de druk op de zorg verlichten. Belangrijker nog is wat het betekent voor de mensen zelf. Dat zij niet meer thuis op de bank zitten, maar weer naar de bieb kunnen, naar het zwembad, het theater, de volkstuin. Dat ze weer meedoen en meetellen. En dat de mantelzorgers even kunnen bijtanken en hun zware taken zo beter kunnen dragen.”

“Ik denk echt dat dit de toekomst is”

Bekijk ook deze [infographic](#)

Meer weten?

Neem contact op met [Thea Stomphorst](#)

Naast de zeventien cases in deze bundel, zijn er natuurlijk veel meer voorbeelden van succesvolle domeinoverstijgende samenwerking. Vaak zijn die online al goed beschreven. Hier zetten we enkele nuttige publicaties en platforms voor je op een rij.

Zorgzame buurten

In de publicatie [Zorgzame buurten](#) (mei 2023) vind je vijftien inspirerende initiatieven die belemmeringen in systemen en regels trotseren en bijdragen aan zorgzame gemeenschappen. Vanuit zowel welzijn, zorg en wonen als coöperaties van burgers in Apeldoorn, Austerlitz, Hollandscheveld en Rotterdam.

Zo doen we dat!

In het digitale magazine [Samenwerken aan leefbare en vitale buurten – Zo doen we dat!](#) (februari 2022) staan twaalf voorbeelden van beginnende en beproefde aanpakken waarin partners samenwerken vanuit de behoeften van bewoners. Zoals [Sunny Selwerd](#) in Groningen, waar de energietransitie is aangegrepen om samen met bewoners de wijk te verbeteren. In [Proeftuin Ruwaard](#) in Oss staat de burger centraal en organiseren gemeente, wonen, welzijn en zorg zich hier als netwerk omheen. En bij [Tom in de buurt](#) bundelen organisaties in de gemeenten Alphen aan den Rijn, Kaag en Braassem, en Nieuwkoop de krachten om aan te sluiten bij de behoeften en talenten van inwoners.

VWS-publicaties

De [Kamerbrief van VWS](#) (maart 2023) over de voortgang en de eerste wapenfeiten van het IZA bevat kaderteksten met goede voorbeelden, zoals Beter Samen in Noord, Platform MooiMaasvallei, Burgerberaad Zorg Zeeland, GezondVeluwe en Zoetermeer 2025. In het WOZO-document [Inspirerende voorbeelden wijzen de weg](#) (december 2022) vind je voorbeelden van zorg en ondersteuning van ouderen: thuis, zelf en/of digitaal als het kan. Landelijke initiatieven en regionale projecten, handig aan te klikken op de kaart van Nederland.

De Juiste Zorg op de Juiste Plek

Op de website [De Juiste Zorg op de Juiste Plek](#) zijn meer dan 150 praktijkvoorbeelden verzameld, eenvoudig door te spitten op thema (bijvoorbeeld Regionale samenwerking, Voorkomen van zorg, Burgerparticipatie), betrokken organisaties (onder andere Maatschappelijk en sociaal werk, Gemeente), regio en sector. Van het Deventer concept [Waar is Wally?](#), waarin huisartsen en sociaal werk de handen ineenslaan, tot het programma [Twentse Koers](#), waarin meer dan driehonderd partners – waaronder provincie, gemeenten, GGD, zorg en sociaal werk – zich samen inzetten voor gezonde en gelukkige Twentenaren.

Hoe kunnen huisartsen, ggz en sociaal werk elkaar vinden?

Geslaagde voorbeelden van samenwerking tussen sociaal werk, ggz en huisartsen vind je verzameld in het verslag van deze [online bijeenkomst](#) (juni 2022), met onder andere informatie over Drepelloos samenwerken in Zuid-Limburg en de [regionale overlegtafels](#), ruim twee jaar geleden gestart in de regio Eemland en inmiddels een aanpak die zich door het land verspreidt. Huisartsen, ggz en sociaal werk ontmoeten elkaar wekelijks online om cliënten anoniem te bespreken en consultatie, doorstroom en uitstroom te bevorderen.

Verbindende elementen

De zorgakkoorden openen de weg voor samenwerking tussen sociaalwerk-, zorg- en woon-organisaties. Maar waar begin je? Hoe kom je tot het goede gesprek? En wat zijn de bouwstenen voor een duurzame samenwerkingsrelatie in de sociale basis? Met deze tips en handvatten helpen we je op weg. Scan de lijst, vind je partners en neem samen de proef op de som.

Inzicht op wijk- en gemeenteniveau

Hoe staan de gemeenten, wijken en dorpen ervoor waar jouw organisatie actief is? Welke mensen wonen er, hoe gezond zijn ze, welke problemen spelen er? Maak het plaatje compleet met de volgende bronnen:

- [Waarstaatjegemeente.nl](#) is een dashboard over het gebruik van de Participatiewet, Jeugdwet en Wmo. Raadpleeg het [wijkdashboard](#) voor informatie over specifieke wijken.
- In de [Kennisplatform Inclusief Samenleven \(KIS\) Wijkmonitor](#) vind je cijfers over diversiteit, integratie, participatie en kansengelijkheid.
- [CBSinuwBuurt.nl](#) biedt informatie over kenmerken van bijvoorbeeld buurten, inwoners, bevolkingssamenstelling en inkomen.
- Bij [Wijzer in de Wijk](#) vind je voorbeelden van wijkgezondheidsprofielen. Hiervoor is gebruik gemaakt van de [datawijzer van het RIVM](#).
- Hoe veerkrachtig zijn de wijken en buurten waarin jouw organisatie actief is? In hoeverre kunnen zij omgaan met een toenemende concentratie van kwetsbare bewoners? De [veerkrachtkaarten](#) van Aedes geven hier inzicht in en bieden een goede aanleiding om met de woningcorporatie in gesprek te gaan over wat er nodig is in welke buurt.
- Elk jaar verschijnt de [Atlas voor gemeenten](#) waarin onderzoeksbureau Atlas Research de vijftig grootste gemeenten met elkaar vergelijkt op meer dan vijftig indicatoren. Variërend van de kwaliteit en beschikbaarheid van natuur en water (Arnhem in 2023 op één), het aandeel mensen onder de armoedegrens (Rotterdam bovenaan), arbeidsongeschiktheid en ervaren onveiligheid (Heerlen in beide categorieën onderaan de lijst).
- Experts van binnen en buiten het RIVM presenteren feiten en cijfers over gezondheid(sverschillen) en zorg op de website [VZinfo](#).

Deel je kennis en zoek verbinding

Platform [1Sociaaldomein](#) verbindt jou met andere professionals in het sociaal domein. 1Sociaaldomein.nl wil de domeinen welzijn, zorg en ggz ontschotten en legt de verbinding tussen praktijk, beleid en onderzoek. Professionals helpen elkaar: door het delen van ervaring en kennis en het beantwoorden van elkaars vragen versterken we samen het sociaal domein. Het kost niets en je krijgt vaak snel antwoord.

Op 1Sociaaldomein kun je 'channels' volgen om je vakkennis op peil te houden en contacten te leggen met collega's in het veld. Zoals het channel Kinder- en Jongerenwerk, Positieve Gezondheid of Cultuur, Zorg & Welzijn. Je kunt ook binnen je eigen regio naar expertise zoeken.

Verbindende elementen

*

Vertrek vanuit bestaande regiobeelden

Het IZA vraagt om integrale samenwerking en planvorming op regionaal niveau. Deze tips kunnen hierbij behulpzaam zijn:

- Per 1 juli 2023 hebben alle zorgkantorregio's hun [regiobeelden](#) ingediend in het kader van het IZA. Je vindt deze verzameld op de website De Juiste Zorg op de Juiste Plek. Klik op de kaart van Nederland en kijk welke regiobeelden er in jouw werkgebied zijn die een beeld geven van bijvoorbeeld demografie en zorgconsumptie.
- De overheidswebsite [Regiobeeld.nl](#) brengt nuttige informatiebronnen samen om te komen tot een basisbeeld volgens de IZA-criteria. Met regionale data op thema's als zorgaanbod en -gebruik, bevolkingsontwikkeling, gezondheid en leefstijl, fysieke en sociale omgeving.
- De [Regionale Ondersteuningsstructuren](#) (ROS'en) zetten zich in om organisaties in zorg en welzijn in hun regio (beter) met elkaar te laten samenwerken, met als doel het organiseren van krachtige eerstelijnszorg. Klik op de interactieve kaart voor de ROS in jouw regio.
- Inkopers bij zorgverzekeraars laten zich mede leiden door de verzekerdengraad in een gebied bij de inkoop van meer wijkgerichte ondersteuning en zorg, om te voorkomen dat andere verzekeraars gratis 'meeliften' bij collectieve preventie. [Klik hier](#) voor meer inzicht in de verzekerdengraad in Nederland en bijbehorende [Vektis-bestanden](#).
- Platform 1Sociaaldomein heeft een infrastructuur ontwikkeld waarop regionale samenwerkingsverbanden eenvoudig regionetwerken kunnen starten. Zo'n regionaal channel verbindt domeinen, organisaties en mensen met elkaar, zoals binnen [Zeeland Zorgt Samen](#). Bekijk de [introductievideo](#) voor meer informatie.

*

Versterking van de pedagogische basis

Goed opgroeien vergt een goede pedagogische sociale basis. Er zijn veel programma's en financiële regelingen beschikbaar om deze te versterken. Het Nederlands Jeugdinstituut (NJI) heeft deze [overzichtelijk op een rijtje](#) gezet. Als gemeente, GGD, sociaal werk, school, kinderopvang, moskee, kerk of vrijetijdsorganisatie kun je deze benutten om samen plannen te maken die bijdragen aan een fijne omgeving om in op te groeien.

*

Gezamenlijke duiding van data

Doen we de goede dingen en doen we ze goed? Het voeren van een kwaliteitsgesprek, bijvoorbeeld tussen gemeente en sociaalwerkorganisatie, vraagt om een omslag: van verantwoording en gesprekken over geld en contractafspraken, naar gesprekken over de inhoud en resultaten van het werk. En hier samen van leren en verder verbeteren. Lees over de ervaringen in de gemeenten [Hoorn](#) en [Ooststellingwerf](#) bij de omslag van output naar outcome. Nuttige hulpmiddelen om meer inzicht te krijgen (en geven) in de toegevoegde waarde en impact van sociaal werk, zijn het [KPI-model](#), het [Kwaliteitslabel](#) en de [Impactkaart](#).

Verbindende elementen

Benut en bespreek bestaande interventies

(Nieuwe) partners weten niet altijd goed wat sociaal werk inhoudt en wat onze impact is voor bewoners en gemeenschappen. Neem in je gesprekken interventies mee die hun waarde in de praktijk hebben aangetoond: Movisie heeft een databank samengesteld met [Effectieve sociale interventies](#). Deze zijn handig te doorzoeken op thema (zoals bestaanszekerheid of integraal werken in de wijk) en beoordelingsniveau (van goed beschreven tot bewezen effectief). Veel interventies zijn gericht op thema's gerelateerd aan IZA, GALA en WOZO, zoals de drie hieronder. Misschien zijn deze ook in jouw regio toepasbaar of brengen ze je op ideeën?

Ondersteunen mantelzorgers

De interventie [MantelZorgen in de Praktijk](#) bereidt naasten van ouderen voor op toenemende mantelzorgtaken. De [MantelScan](#) brengt de kracht van het informele netwerk in kaart om het risico op overbelasting van mantelzorgers te verminderen. De zelfhulp cursus [Werk en Mantelzorg](#) biedt handvatten om werk en mantelzorg te combineren. [Natuurlijk, een netwerkcoach!](#) steunt mantelzorgers met een minder sterk sociaal netwerk en de interventie [Signaleren Niet Pluis gevoel](#) bij ouderen traint professionals om overbelaste mantelzorgers beter te herkennen. [Ontmoetingscentra voor mensen met dementie en hun verzorgers](#) zorgen dat mantelzorgers zich minder belast voelen. Het [Grijze Koppen Orkest](#), waarbij ouderen met een risico op eenzaamheid samen een orkest vormen, betreft mantelzorgers actief en helpt hen om naasten op een positieve en non-verbale manier te begeleiden. Ook de [Video Interventie Ouderenzorg](#) ondersteunt mantelzorgers bij de omgang met veranderend gedrag van hun naaste bij dementie of na een beroerte.

Aanpakken eenzaamheid

Diverse interventies maken betekenisvolle activiteiten, gesprekken en ontmoetingen mogelijk voor ouderen met (een risico op) eenzaamheid, zoals [Mijn Verhaal](#) en [In je Uppie](#). [De Luisterlijn](#) is er 24 uur per dag voor iedereen die behoefte heeft aan een luisterend oor. Verschillende interventies bevorderen sociale contacten via sportieve activiteiten, zoals [OldStars Sport](#), [Denken en Doen](#) en [Sociaal Vitaal](#). Om een impuls te geven aan het sociale leven in seniorencomplexen is er [Studio BRUIS](#). Bij [Resto VanHarte](#) is samen eten het uitgangspunt. De [groeps cursus GRIP&GLANS](#) helpt vrouwen om (weer) meer grip op hun leven te krijgen. De interventie [Creatief Leven](#) is gericht op jongeren en volwassenen, de methodiek [Join Us](#) op jongeren die zich lange tijd (zeer) eenzaam voelen. [Buurtcirkel](#) en [Community Support](#) ondersteunen ten slotte mensen in een kwetsbare positie om van elkaar te leren en hun sociale netwerk te versterken.

Versterken sociale basis

Welke interventies helpen om de sociale basis in buurten en wijken te versterken, en verschillende doelgroepen (weer) te laten meedoen in de samenleving? [Thuis op Straat](#) draagt bij aan een veilig speelklimaat op straten en pleinen, waar de ontwikkeling van kinderen en jongeren positief beïnvloed wordt. [Futsal Chabbab](#) moedigt jongeren uit aandachtswijken aan om zich te ontplooien, [Samen Oplopen](#) helpt gezinnen die veel problemen tegelijk hebben om op eigen benen te (blijven) staan. [Citytrainers](#) steunt inwoners bij het initiëren, ontwikkelen en begeleiden van sportieve en/of culturele activiteiten in hun eigen buurt. [Meer Vrijwilligers in Kortere Tijd](#) biedt een werkwijze om meer leden van (sport)verenigingen te interesseren voor vrijwilligerswerk, terwijl [Talenten Samen Benutten](#) mensen met een beperking stimuleert om vrijwilligerswerk te doen. Lees in dit kader ook de publicatie [Cijfers en de sociale basis](#) (maart 2023) van Movisie en het Verwey-Jonker Instituut.

Verbindende elementen

Zeven leidende principes voor succesvol samenwerken

Samenwerken over de grenzen van domeinen heen, gaat in de praktijk niet zonder slag of stoot. De maatschappelijke coalitie voor leefbare en vitale wijken, waarvan ook Sociaal Werk Nederland deel uitmaakt, heeft in 2022 [zeven leidende principes](#) gedestilleerd om de samenwerking tussen sociaal werk, zorg en wonen tot een succes te maken:

- 1 De bewoners centraal op basis van gelijkwaardigheid
- 2 Gedeelde urgentie en lange adem
- 3 Gezamenlijke visie en verantwoordelijkheid
- 4 Elkaar begrijpen en vertrouwen
- 5 Uitvoering bepaalt, bestuur faciliteert
- 6 Leren op alle niveaus
- 7 Klein beginnen, groot denken

Lees er meer over in [deze flyer](#)

Acht spelregels voor vruchtbare samenwerking

Bij de Academie Sociaal Domein komen ze tot acht spelregels om vruchtbaar samen te werken in het kader van het IZA. Deze wetenschappelijk onderbouwde spelregels zijn in april 2023 toegelicht in een [webinar](#):

- 1 Definieer de samenwerking
- 2 Verleen ruimhartig mandaat
- 3 Werk met 'Tijdelijk werkbare overeenkomsten'
- 4 Maak gebruik van elkaars talenten
- 5 Waar zijn we zelf van en waar bundelen we de krachten?
- 6 Verantwoordelijk voor een deel = medeverantwoordelijk voor het geheel
- 7 Help elkaar
- 8 Ruzie maken mag

In de [mediatheek](#) van de Academie Sociaal Domein vind je meer nuttige video's, podcasts en whitepapers

Colofon

Teksten:
Schrijf-Schrijf, Utrecht

Vormgeving:
Taluut Ontwerp, Utrecht

Contact:
Niels Bartels, manager communicatie,
Sociaal Werk Nederland
e-mail: bartels@sociaalwerk.nl

Overname van informatie uit deze publicatie is toegestaan onder voorwaarde van bronvermelding.

De inhoud van deze bundel is met grote zorg samengesteld. Desondanks is Sociaal Werk Nederland niet aansprakelijk voor eventuele schade die ontstaat door het gebruik van deze informatie.

© Sociaal Werk Nederland, juli 2023